

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

JJI De Haven en VSO Veenhuizen
t.a.v. mw. M. de Groot – vestigingsdirecteur PI Veenhuizen
mw. H. Baarveld – directeur Portalis

in cc naar dhr. Sinnema en mw. Kasanwidjojo-Garama

Datum 19 december 2024
Betreft Bevindingen inspectiebezoek JJI De Haven en VSO
Veenhuizen 21 oktober 2024

Geachte mevrouw De Groot en mevrouw Baarveld,

Op 21 oktober 2024 brachten de Inspectie van Justitie en Veiligheid, de Inspectie van het Onderwijs en de Nederlandse Arbeidsinspectie (hierna: de inspecties) een bezoek aan justitiële jeugdinstelling De Haven (hierna: JJI De Haven) en de bijbehorende school voor voortgezet speciaal onderwijs, VSO Veenhuizen (hierna: de school). Met deze brief informeren de inspecties u over de bevindingen en conclusies van het inspectiebezoek.¹ Eerst worden kort de context en het doel van het inspectiebezoek toegelicht. Daarna volgen de conclusies van de inspecties. In de bijlage leest u een beknopte toelichting op de belangrijkste bevindingen.

Context en doel inspectiebezoek

Met de ingebruikname van JJI De Haven in Veenhuizen is de landelijke JJI-capaciteit uitgebreid en is de druk op plaatsing van jongeren in een JJI verlicht. Dit was noodzakelijk vanwege het nijpende tekort aan plaatsen binnen een JJI.² Daarom worden sinds februari 2023 jongeren vanaf 18 jaar als noodgreep³ in huizen van bewaring in het gevangeniswezen geplaatst als er geen plek beschikbaar is in een JJI. De inspecties hebben zich herhaaldelijk uitgesproken over de onwenselijkheid van de plaatsingen van jongeren in het gevangeniswezen.⁴ Daarom zijn de inspecties positief over de opening van JJI De Haven en het gefaseerd toewerken naar een capaciteit van in totaal 64 plaatsen. Op 1 oktober 2024 zijn twee kortverblijfgroepen van JJI De Haven geopend. Ten tijde van het bezoek verbleven daar twaalf jongeren. Volgens de huidige planning zullen daar op 1 januari 2025 twee langverblijfgroepen bijkomen, gevolgd door nog twee langverblijfleefgroepen op 1 april 2025 en de laatste verblijfgroep op 1 september 2025.

Portalis verzorgt het onderwijs binnen JJI De Haven.⁵ In juli 2024 kreeg de schooldirectie de bevestiging dat jongeren vanaf 1 oktober zouden instromen in de JJI. Als gevolg hiervan had VSO Veenhuizen een korte voorbereidingstijd met veel onzekerheden. Vanaf 1 oktober zijn de eerste jongeren ingestroomd.

¹ De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd bezoekt JJI De Haven in het eerste kwartaal van 2025.

² Kamerbrief over maatregelen naar aanleiding van IBO Jeugdcriminaliteit en Nota van 2 februari 2023.

³ Artikel 9, lid 2, onder h van de Penitentiaire beginselenwet.

⁴ Zie Bevindingen monitor personele bezetting en veranderende doelgroep JJI's en scholen, 15 januari 2021, Afsluitbrief intensieftoezicht van 5 september 2023 en Brief bevindingen inspectiebezoek JC Zeist 8 september 2023.

⁵ Portalis is een onderdeel van Elker Jeugdhulp & onderwijs.

Inspectie Justitie en Veiligheid

Directie Beschermen, Straffen en Handhaving
Afd. Straffen

Hoge Nieuwstraat 8
2514 EL Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.inspectie-jenv.nl

Contactpersoon

contact@inspectie-jenv.nl

Onze referentie

Inspectiebezoek JJI De Haven en VSO Veenhuizen

Uw referentie

-

Bijlage(n)

-

Iedere JJI moet voldoen aan de eisen van de [Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen](#) (hierna: de Bjj). De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid stelt als randvoorwaarde voor de opening van de nieuwe leefgroepen de beschikbaarheid van voldoende personeel om de veiligheid van zowel personeel als jongeren te kunnen waarborgen.⁶ Het doel van het inspectiebezoek was daarom om de kwaliteit van het verblijf en de voorwaarden voor behandeling van de jongeren, de veiligheid, de kwaliteit van het onderwijs en de arbeidsomstandigheden te beoordelen.⁷ De inspecties hebben hierbij rekening gehouden met het feit dat de inrichting nog midden in de opbouwfase zit.

Conclusie en aanbevelingen

De inspecties zien dat de directie, de schooldirectie (hierna: de directies) en alle medewerkers van JJI De Haven en de school gedreven zijn om een JJI, inclusief onderwijs, neer te zetten die voldoet aan de vereisten van de Bjj. De inspecties constateren dat zij zich hiervoor inspannen. De Dienst Justitiële Inrichtingen (hierna: DJI) biedt ruimte voor een gefaseerde opening van de leefgroepen. De inspecties onderstrepen het belang hiervan. Hierdoor krijgen JJI De Haven en de school de gelegenheid om te leren en bij te sturen waar nodig. Tegelijkertijd zal ook met die gefaseerde instroom van jongeren de komende periode veel op de inrichting, de school en haar medewerkers afkomen. Dit vraagt om heldere en stevige visie, regie en sturing vanuit de directies.

De inspecties concluderen dat er risico's zijn voor de kwaliteit van het verblijf, het onderwijs en de behandeling van de jongeren. Op dit moment wordt nog niet voldaan aan alle vereisten van de Bjj. De inspecties hebben de volgende zorgen:

- Het pedagogisch leef- en behandelklimaat staat onder druk. Dit komt voort uit:
 - o Het risico dat de gewoontes en denkwijze van het volwassendetentiereregime doorwerken in en effect hebben op beleid, cultuur en handelswijze binnen JJI De Haven als gevolg van de gekozen organisatiestructuur;
 - o Het behandelprogramma voor jongeren dat nog onvoldoende is ingebed;
 - o Een gebrek aan ervaring van personeel met de specifieke doelgroep;
 - o Het onvoldoende of niet bij elkaar komen van zorg- en risicosignalen over jongeren;
 - o Een inrichting die nog onvoldoende huiselijke sfeer biedt;
- Het ontbreekt aan een passend en volledig onderwijsaanbod inclusief bijbehorende faciliteiten en trainingen voor de docenten hoe om te gaan met de specifieke doelgroep;
- Het ontbreekt aan voldoende waarborgen ter bescherming van de rechtspositie van de jongeren;

⁶ [Kamerbrief Capaciteit jeugdgevangenis](#) van 4 november 2024.

⁷ De inspecties hanteerden bij haar bezoek het [toetsingskader JJI](#) en interviewden voor het inspectiebezoek: de vestigingsdirectie en onderwijsdirectie van de school, een afdelingshoofd, twee groepsleiders, twee beveiligers, een gedragswetenschapper van de JJI en van de school, een docent, een intern begeleider, HR-functionarissen, vertegenwoordiging van de Ondernemingsraad en vier jongeren. Ook is na het bezoek gesproken met de commissie van toezicht van PI Veenhuizen. Daarnaast hebben de inspecties onder andere beleidsdocumenten, protocollen en werkinstructies van de JJI en de school en documenten gericht op de kwantitatieve en kwalitatieve bezetting van personeel en het opleidingsplan.

- Het risico bestaat dat de psychosociale arbeidsbelasting toeneemt, zoals agressie en geweld, werkdruk maar ook intern ongewenst gedrag.

De Bjj vereist dat een JJI een verantwoord, veilig en gezond pedagogisch leef- en behandelklimaat heeft. Dit moet bijdragen aan het doel van de plaatsing in een JJI, namelijk het opvoeden, het voorbereiden op de terugkeer in de maatschappij en het verminderen van de kans op herhaling van het delictgedrag van de jongeren.⁸ De inspecties verwachten van de directies dat bovenstaande risico's worden weggenomen zodat JJI De Haven en de school alsnog voldoen aan alle vereisten van de Bjj. Gelet op de doelstelling van het verblijf in een JJI en het toekomstperspectief van de jongeren is het noodzakelijk dat VSO Veenhuizen een passend onderwijsaanbod heeft. Vanwege de beoogde opening van de twee langverblijfgroepen in januari 2025 is het van groot belang dat per direct een passend, op de doelgroep afgestemd, onderwijsaanbod met bijbehorende faciliteiten wordt georganiseerd. De inspecties vinden het bovendien essentieel dat de directies oog blijven houden voor toekomstige kwetsbaarheden en risico's en trachten deze zoveel mogelijk te voorkomen en indien nodig tijdig hierop handelen.

Aanbevelingen

De inspecties vragen de directies nadrukkelijk om zich sterk te blijven maken voor een verantwoord en veilig verblijf voor de jongeren en de medewerkers. JJI De Haven moet een veilig pedagogisch leef- en behandelklimaat bieden dat is afgestemd op en aansluit bij de doelgroep. Dit vraagt het verder ontwikkelen en uitwerken van een visie, beleid en behandeling.

Om de geconstateerde en voorziene risico's weg te nemen, komen de inspecties tot de volgende aanbevelingen:

1. Draag zorg voor een veilig en gezond pedagogisch leef- en behandelklimaat. Hiervoor is nodig dat:
 - De gefaseerde instroom van jongeren gecontinueerd wordt, inclusief heldere afspraken hierover voorafgaand aan de plaatsingen;
 - De directies tijdig kwetsbaarheid en risico's signaleren en op tijd hun zorgen uiten bij DJI als de situatie niet haalbaar of houdbaar dreigt te worden;
 - Werkinstructies, protocollen en het behandelbeleid specifiek zijn uitgewerkt voor JJI De Haven met duidelijke kaders én ruimte voor maatwerk;
 - Zorg en risico-signalen over jongeren makkelijk vindbaar zijn voor zowel JJI-medewerkers als docenten die in contact staan met jongeren, zodat deze tijdig bij elkaar komen door:
 - o goede afspraken te maken over hoe, wanneer, door wie en waar gerapporteerd wordt;
 - o een heldere overlegstructuur te hebben waar welke signalen wanneer en met wie besproken worden;
 - o – in samenwerking met de andere (R)JJI's - toe te werken naar één multidisciplinair registratie- en rapportagesysteem;

⁸ Zie [artikel 2 van de Bjj](#) gelezen in samenhang [artikelen 24, 77 en 78 van de Rjj](#).

- De geplande aanpassingen aan de inrichting ter bevordering van de huiselijke sfeer op korte termijn te realiseren.
2. Draag zorg voor een volledig onderwijsaanbod en bijbehorende faciliteiten, met oog op de komst van de jongeren voor de langverblijfgroepen. Hiervoor is nodig dat:
- Een onderwijsaanbod beschikbaar komt voor een vijfdaagse schoolweek. De school en JJI werken, waar nodig, samen om dit te realiseren;
 - De komst van de jongeren voor de langverblijfgroepen wordt voorbereid door:
 - o in samenwerking met de JJI te regelen dat een vorm van praktijkvakken gegeven kan worden;
 - o zorg te dragen voor in omgang met de doelgroep geëquipeerde docenten. De school en JJI trekken waar mogelijk samen op om dit te realiseren;
 - o ten minste een samenwerking met de aanpalende mbo-instelling te formaliseren.
 - De schooldirectie de urgentie van de geschetste onduidelijkheid over financiering blijvend onder de aandacht brengt van de daartoe verantwoordelijken;
3. Draag zorg voor voldoende waarborgen voor de rechtspositie van de jongeren. Hiervoor is nodig dat:
- Een eigenstandige CvT voor JJI De Haven wordt ingesteld;
 - Voldoende zichtbare en toegankelijke klachtenbrievenbussen binnen JJI De Haven aanwezig zijn waar jongeren – zonder tussenkomst van groepsleiding – een klacht kunnen indienen;
 - Een jongerenraad wordt ingesteld, ongeacht het aantal verblijvende jongeren.

De inspecties verwachten van de directies dat zij deze aanbevelingen voor het einde van het eerste kwartaal van 2025 hebben opgevolgd.

Vervolg

De inspecties verwachten dat u de aanbevelingen voor het einde van het eerste kwartaal van 2025 heeft opgevolgd. De inspecties zullen de opvolging van de aanbevelingen meenemen in het reguliere toezicht.

Met vriendelijke groet,
mede namens de Inspectie van het Onderwijs en
de Nederlandse Arbeidsinspectie

Dr. A.Q. Bosma
Afdelingsmanager Straffen,
Inspectie Justitie en Veiligheid

Bijlage 1

Hieronder leest u een beknopte toelichting op de bevindingen en conclusies.

Datum
17 december 2024

Pedagogisch leef- en behandelklimaat onder druk

Organisatiestructuur

JJI De Haven is een locatie van Penitentiare Inrichting Veenhuizen (hierna: PI Veenhuizen). JJI De Haven en de school zijn als gebouw volledig gescheiden van de andere locaties van PI Veenhuizen. Dat wil zeggen dat de jongeren en volwassen gedetineerden elkaar niet kruisen. Met deze organisatiestructuur is JJI De Haven een rijksinrichting, maar geen locatie van de Rijks justitiële jeugdinrichting.⁹ Dit betreft een nieuwe situatie. De inspecties zien in de organisatiestructuur het risico dat de gewoontes en denkwijze van het volwassendetentieregime doorwerken in en effect hebben op beleid, cultuur en handswijze binnen JJI De Haven.¹⁰ De directie van PI Veenhuizen en DJI zien in deze constructie veel voordelen met name ten aanzien van de schaalgrootte. Zo benoemt de directie dat algemene afdelingen taken uitvoeren voor zowel de andere locaties van PI Veenhuizen als JJI De Haven, dat er meer staffuncties beschikbaar zijn dan in een opzichzelfstaande JJI en dat personele uitwisselingen kunnen plaatsvinden als hier specifieke aanleiding voor is. Een voorbeeld hiervan is de uitwisseling van beveiligers van de andere locaties van PI Veenhuizen bij JJI De Haven. Deze beveiligers zijn niet opgeleid en getraind in de omgang met en de begeleiding van jongeren. Zij hebben geen handelingsperspectief dat is afgestemd op de behoeften van de doelgroep, terwijl zij bij alarmsituaties wel direct moeten kunnen ingrijpen. De inspecties zien hierin een risico, zeker met het oog op de al te krappe formatie voor beveiliging en het nijpende personeelstekort binnen het gevangeniswezen en de JJI's. Mogelijk worden in de toekomst ook andere functionarissen vanuit de andere locaties van PI Veenhuizen bij JJI De Haven ingezet zonder dat zij zijn opgeleid en getraind in de omgang met en de begeleiding van de jongeren. De inspecties voorzien eveneens een risico in de keuze om bereikbaarheidsdiensten voor JJI De Haven te draaien door alle MT-leden van de andere locaties van de PI Veenhuizen. Ook zij zijn hiervoor minimaal getraind terwijl zij geacht worden op het scherpst van de snede besluiten te nemen die zeer ingrijpend kunnen zijn voor jongeren.¹¹

Onze referentie
Inspectiebezoek JJI De Haven en VSO Veenhuizen

Vervolgens hebben de inspecties zorgen over de sturings- en verantwoordingslijn van de twee divisies van DJI, namelijk de Divisie Gevangeniswezen / Vreemdelingenbewaring en de Divisie Forensische Zorg / Justitiële Jeugdinrichtingen. Beide divisies handelen immers vanuit verschillende perspectieven en belangen. De inspecties vragen zich hierbij af hoe het belang van de jongeren wordt gewaarborgd bij te nemen besluiten op zowel divisie- als locatieniveau. Op grond van [artikel 3 Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind](#) behoren immers de belangen van het kind bij alle (overheids-) maatregelen de eerste overweging te zijn.

⁹ De Rijks justitiële jeugdinrichting bestaat uit drie locaties: De Hartelborgt, Den Hey-Acker en De Hunnerberg. Deze locaties worden aangestuurd door één algemeen directeur.

¹⁰ De inspecties hebben eerder zorgen geuit over de omgang met en begeleiding van jongeren door personeel uit het volwassendetentieregime. Zie ook [Brief bevindingen inspectiebezoek JC Zeist 8 september 2023](#) en [Brief bevindingen tweede inspectiebezoek jongerenafdeling JC Zeist 27 februari 2024](#).

¹¹ In de wederhoor geven de directies als nuancering aan dat de MT-leden van PI Veenhuizen en de leden van de CvT zijn getraind in de Bjj.

Behandeling en zorg

De inspecties concluderen dat de behandeling en zorg van jongeren nog verder vorm moet krijgen. Dit vinden de inspecties zorgelijk. Het belang van een pedagogische behandeling van de jongeren met oog voor vroegtijdig signaleren wordt breed gedragen binnen de inrichting. Alle managementlagen binnen de inrichting zijn ervan doordrongen dat de omgang met de doelgroep specifieke kennis en vaardigheden vereist. Door de recente opening van JJI De Haven stond volgens de directie het 'goed opvangen' van de jongeren centraal. Tegelijkertijd zien de inspecties dat het dagprogramma van de jongeren in de basis staat, maar dat het behandelprogramma voor jongeren nog nadere invulling moet krijgen. Zo zijn nog niet alle werkinstructies, protocollen en beleid voor het pedagogisch leef- en behandelklimaat ontwikkeld of concreet uitgewerkt. Ook is een aantal beleidstukken en protocollen nog niet op maat gemaakt voor JJI De Haven, maar overgenomen van andere JJI's. Daarbij speelt dat de groepsleiders – die een belangrijk aandeel hebben in het neerzetten van een veilig en pedagogisch leef- en behandelklimaat – de jongeren snel moeten leren kennen. Dit terwijl zij afspraken, werkinstructies en systemen veelal nog niet in de vingers hebben. Daar komt bij dat ook de gedragswetenschappers en afdelingshoofden – waar de medewerkers met hun praktische en inhoudelijke vragen terecht kunnen – nog veel aan het regelen en uitzoeken zijn. De inspecties zien dat ook andere functionarissen binnen de inrichting en de school enigszins zoekende zijn in hun rol. De inspecties voorzien hierin het risico dat medewerkers hun eigen werkwijze gaan hanteren of te veel uit elkaar gaan bewegen. Mogelijk gevolg hiervan is dat een gebrek aan heldere kaders, afspraken en behandelbeleid leidt tot handelingsverlegenheid. Dit kan zorgen voor een onveilige omgeving en keuzes in de bejegening van de jongeren voor de veiligheid van de medewerker zelf en de groep. Dit kan ten koste gaan van maatwerk en de behandeling en opvoeding van jongeren.

Ervaring JJI-medewerkers

De inspecties concluderen dat de beperkte praktijkervaring van medewerkers op gespannen voet staat met het direct kunnen neerzetten van een veilig en pedagogisch leef- en behandelklimaat. De inspecties maken zich zorgen omdat penitentiaire en forensische scherpste vraagt om kennis én praktijkervaring van alle medewerkers. Alle medewerkers – behalve de beveiligers – hebben meeloopdagen gehad bij andere JJI's. De inspecties constateren echter dat personeel veelal geen praktijkervaring heeft met de specifieke doelgroep en het werken in een JJI en bijbehorende school. Er is een mix van mensen met ervaring uit de (forensische)zorgsector en het gevangeniswezen, maar weinig medewerkers hebben ervaring met de doelgroep van jongeren binnen een justitieel kader. Dit vormt een risico omdat zij wel gezamenlijk een belangrijk aandeel hebben in het neerzetten van een veilig pedagogisch leef- en behandelklimaat. Groepsleiding stelt zich enthousiast en bereidwillig op om zich snel nieuwe werkwijzen eigen te maken. De inspecties zien wel dat alle medewerkers hieraan een positieve bijdrage willen leveren. Zo dragen de beveiligers bij door bijvoorbeeld weleens met de jongeren te voetballen of ontbijten om de jongeren ook beter te leren kennen. Ook is in het inwerkprogramma voor de groepsleiders veel aandacht geweest voor de methodiek en de omgang met en bejegening van jongeren.

Desondanks zijn zij ook nog lerende en zoekende in de geldende procedures en instructies, maar ook in het begrenzen van de jongeren.

De werving van personeel voor JJI De Haven heeft – ondanks de krappe arbeidsmarkt – geresulteerd in een dekkende bezetting. Dit betekent dat de jongeren een dagprogramma krijgen dat voldoet aan de wettelijk vereiste 77 uur.¹² Op dit moment kunnen er meer dan drie medewerkers op de leefgroepen worden ingezet. Een voorbeeld hiervan is dat er vier of vijf groepsleiders tegelijkertijd op de groep staan. Hoewel dit voor nieuwe medewerkers fijn is om ervaring op te doen met de doelgroep, kan dit voor jongeren juist onrustig zijn. De inspecties constateren dat de teams op de groepen nog kwetsbaar zijn. Medewerkers vormen met elkaar nog geen team in de zin dat zij op elkaar ingewerkt en ingespeeld zijn. Dit is passend bij een opstartfase maar vormt in het werken met deze doelgroep een risico.

Datum
17 december 2024

Onze referentie
Inspectiebezoek JJI De Haven
en VSO Veenhuizen

Zorg- en risicosignalen jongeren

De inspecties concluderen dat het risico bestaat dat signalen over jongeren mogelijk onvoldoende of niet (tijdig) bij elkaar komen. Zij zien hiervoor verschillende redenen. Allereerst zijn de dossiers van jongeren ten tijde van het inspectiebezoek niet op orde. Zo kan op basis van de informatie uit het systeem nog geen volledig beeld worden gevormd van een jongere. Daarnaast hebben groepsleiders de systemen nog niet voldoende eigen kunnen maken. Ook moeten zij het goed rapporteren nog leren. Hoewel hier een richtlijn voor is, zijn de verschillen in de manier waarop wordt gerapporteerd in dag-, groeps- en incidentrapportages over jongeren nog groot. De inrichting zet hier bijvoorbeeld op in door incidenten aan te grijpen om medewerkers te leren hoe je zorgdraagt voor een goede incidentrapportage en registratie.

Daarnaast constateren de inspecties dat er nog geen heldere afspraken zijn gemaakt over waar welke informatie met wie en wanneer wordt besproken. Het ontbreekt aan een overlegstructuur voor informatie-uitwisseling tussen de functionarissen van zowel JJI-medewerkers onderling als tussen docenten en JJI-medewerkers. Eén multidisciplinair registratiesysteem ontbreekt, net zoals bij vele andere JJI's. Dit betekent dat de JJI-medewerkers en docenten verschillende plekken moeten raadplegen – in de e-mail, in de systemen en de notulen van overleggen – om op de hoogte te zijn van mogelijke signalen of risico's over een jongere. Het is daarnaast belangrijk dat de doelen van behandeling en het onderwijs op elkaar afgestemd zijn of ten minste over en weer bekend zijn.¹³ Op dit moment worden er ook geen zorg- en risicosignalen over jongeren met de beveiliging gedeeld.

Huiselijke sfeer

Hoewel de inrichting al wel beschikt over nieuwe keukens op de leefgroepen, een bibliotheek en een fitnessruimte, concluderen de inspecties dat het bieden van een huiselijke sfeer aandacht behoeft. De inspecties zien dat veel praktische zaken nog niet op orde zijn. Zo moeten muren in de algemene gangen van het gebouw opnieuw geverfd worden, kan er niet gekookt worden op de groepen en is nieuw

¹² Zie [artikel 22 Bjj](#).

¹³ Zie [artikel 52, lid 2, van de Bjj](#) en de [artikelen 25, 26](#) en [63, lid 3 van de Rjj](#).

meubilair nog niet binnen.¹⁴ De inrichting heeft er bewust, vanuit pedagogisch oogpunt, voor gekozen de term isoleercellen niet meer te gebruiken, maar daarvoor te spreken van time-out (plus) kamers. Desondanks staan op de naambordjes bij de kamers nog 'isoleercel'.

Passend onderwijsaanbod ontbreekt

Onderwijsaanbod

De inspecties concluderen dat een passend onderwijsaanbod voor de jongeren ontbreekt en dat de school hier op dit moment ook onvoldoende voor is toegerust. De school biedt nog onvoldoende praktijkvakken waardoor jongeren alleen algemeen vormende vakken (hierna: avo-vakken)¹⁵ krijgen aangeboden. Dit terwijl de school wel beschikt over voldoende docenten met een onderwijsbevoegdheid, ook voor de praktijkvakken. De huidige onderwijssituatie vinden de inspecties zeer onwenselijk. De inspecties voorzien grote risico's, gelet op de beoogde opening van de twee langverblijfgroepen in januari 2025. De jongeren kunnen met het huidige onderwijsaanbod geen opleiding beginnen, voortzetten of afronden.

Aangezien er geen praktijkvakken gegeven worden krijgen de jongeren extra lichamelijke opvoeding. Dit is voor de korte termijn een werkbare oplossing. Tegelijkertijd geven zowel jongeren als ook het docententeam aan dat dit niet voldoet. Het is niet afgestemd op de verschillende onderwijsbehoeften van de jongeren en sluit onvoldoende aan bij een eventuele eerdere schoolloopbaan van jongeren. Jongeren die al jaren niet naar school zijn geweest, vinden het lastig om in een klaslokaal te zitten en alleen uit boeken te werken, zoals nu gebeurt bij de avo-vakken. Ook zijn de faciliteiten binnen het schoolgebouw niet op orde. Ten tijde van het inspectiebezoek was er sprake van onduidelijkheid over de bekostiging, de verbouwing en de inrichting van de praktijklokalen en zijn deze hierdoor nog niet gereed voor gebruik. Er ontbreken drie praktijklokalen (metaal, houtbewerking en een keuken) waardoor geen volledig onderwijsaanbod en kwalitatief goed onderwijs kan worden geboden, dat wil zeggen met praktijkvakken. Wel zijn er twee klaslokalen ingericht voor het geven van de theorievakken. De verantwoordelijkheid voor de verbouwing en de inrichting ligt volgens het schoolbestuur bij DJI. Het schoolbestuur heeft een plan voor de verbouwing ingediend bij het Rijksvastgoedbedrijf, dit is ter goedkeuring getekend door DJI. De benodigde (voor)investeringen kan het schoolbestuur niet zelf dragen ter overbrugging.

Training docenten in omgang met de doelgroep

De inspecties voorzien een risico dat docenten onvoldoende toegerust zijn om tijdig eventuele risico- en zorgsignalen te signaleren, te delen en – indien nodig – in geval van bijvoorbeeld een alarmsituatie te handelen of juist in een situatie effectief de-escalierend op te treden. Dit komt voort uit een gebrek aan training van de docenten in de omgang met de doelgroep. Het schoolteam is geïnformeerd over de vereiste veiligheid en het belang van penitentiaire en forensische

¹⁴ In de wederhoor is als nuancering aangegeven dat alle bewoonde vertrekken zijn geschilderd en voor de inhuizing van de volgende leefgroepen zullen ook deze afdelingen geschilderd zijn.

¹⁵ Lichamelijke opvoeding, culturele en kunstzinnige vorming.

scherpte, maar heeft hier geen enkele scholing of trainingen in gehad. De docenten kunnen wel gebruikmaken van noodknoppen en portofoons.

Samenwerking school en JJI

De gedragswetenschapper van de groepen en de school, de leraren, beveiliging, de groepsleiders, afdelingshoofden, directie en facilitair overleggen dagelijks. De JJI en de school werken echter niet gezamenlijk in één plan. Wel levert de school tekst aan die wordt geïntegreerd in het perspectiefplan van de JJI. Daarnaast zijn de eerste opzetten voor vakwerkplannen op hoofdlijnen gemaakt, maar deze behoeven nog concrete uitwerking. Voor de praktijkvakken doet de school dat in samenwerking met Noorderpoort, een mbo-instelling. Hieruit maken de inspecties op dat de school aandacht heeft voor het aanbieden van een startkwalificatie en voor het vervolgsucces van de jongeren en als zij de JJI weer verlaten.

De inspecties constateren dat de opzet van een begeleidingsstructuur voor het bieden van zorg en begeleiding vanuit school nog in de kinderschoenen staat. De intern begeleider is na de herfstvakantie volledig inzetbaar. Er liggen plannen om hierin samen met de JJI in op te trekken, maar er wordt nog bekeken hoe dit het beste kan worden vormgegeven, aangezien in verschillende systemen wordt gewerkt. De inspecties zien dat hier nog grote stappen te zetten zijn, al is iedereen gemotiveerd om hierin samen op te trekken. De school krijgt binnen 48 uur na de instroom relevante informatie van de inrichting. Na vijf dagen is er een klikgesprek tussen de jongere en de mentor van de school. Aan de hand van het dossier en het gesprek met de leerling stelt de school een onderwijsaanbod samen.

Op het moment van het inspectiebezoek weet het schoolteam waar het bij bepaalde jongeren op moeten letten dankzij de overleggen met de JJI-medewerkers. Ook is het team blij met de Way-out, een ruimte in het schoolgebouw waar jongeren tot rust kunnen komen als dat nodig is.

Onvoldoende waarborgen voor de rechtspositie van jongeren

De inspecties concluderen dat onvoldoende waarborgen aanwezig zijn voor de bescherming van de rechtspositie van de jongeren. De inspecties maken zich hierover zorgen omdat ook het interne toezicht op het verblijf van de jongeren niet is gewaarborgd zoals bedoeld in de Bjj. Binnen PI Veenhuizen is één Commissie van Toezicht (hierna: CvT) ingesteld voor alle locaties. Het is van belang dat jongeren de mogelijkheid hebben om hun klacht zonder tussenkomst van een persoon in een klachtenbrievbus achter te laten. Hiervoor zijn voldoende klachtenbrievbussen op zichtbare en toegankelijke plekken noodzakelijk.

Commissie van Toezicht

De CvT is het aangewezen – bij wet ingestelde – orgaan voor de bescherming van de rechtspositie van jongeren. De inspecties constateren dat er geen eigenstandige CvT voor JJI De Haven is ingesteld, terwijl op grond van de Bjj een CvT met deskundige op het gebied van de gedragswetenschappen en pedagogische hulpverlening verplicht is.¹⁶ De taakomschrijving van een CvT in een

¹⁶ Zie [artikel 7 Bjj](#) en [artikel 14 ev. Rjj](#).

JJI en de kwalificaties van de leden, verschillen met die van een penitentiaire inrichting.¹⁷

Datum
17 december 2024

De CvT van PI Veenhuizen heeft hierover in april 2024 een brief gestuurd naar de voormalige minister voor Rechtsbescherming. In deze brief gaf de CvT aan kennis te hebben genomen van uitgangspunten van de Bjj en de implicaties daarvan. Zij adviseerden in deze brief nadrukkelijk om een nieuwe CvT in te stellen voor JJI De Haven met leden die specifieke deskundigheid hebben. De CvT ontving op 30 september 2024 een ontvangstbevestiging van de Divisiedirecteur Gevangeniswezen & Vreemdelingenbewaring van DJI. Ten tijde van de inspectie had de CvT nog geen inhoudelijke reactie ontvangen.

Onze referentie
Inspectiebezoek JJI De Haven en VSO Veenhuizen

De CvT van PI Veenhuizen heeft vanwege deze rolonduidelijkheid nog geen nadere invulling kunnen geven aan haar toezichtstaak. Zo is er nog geen maandcommissaris¹⁸ bij de jongeren langs geweest. De CvT gaf aan dat leden wel bereid zijn hier invulling aan te geven, zodra duidelijk is op welke wijze dit moet gebeuren. Er heeft ook nog geen periodiek overleg met de plaatsvervangend vestigingsdirecteuren die verantwoordelijk zijn voor de dagelijkse aansturing van JJI De Haven. De inspecties vinden het positief dat - ondanks de onduidelijkheid - de CvT-leden van PI Veenhuizen op eigen initiatief een training hebben gevolgd op het gebied van wet- en regelgeving voor jongeren. Ook hebben ze direct gereageerd op een klacht van een jongere door contact te leggen met de afdelingshoofden van JJI De Haven.

De gesproken jongeren zijn ervan op de hoogte dat ze bij de CvT een klacht kunnen indienen. In het instroomboekje van de jongeren is een klachtenformulier opgenomen. Daarnaast kunnen zij om een klachtenbriefje vragen bij de groepsleiding. Aangegeven werd door zowel de jongeren als de CvT dat de klachtenbriefjes bij de groepsleiding kunnen worden afgegeven. De jongeren wisten niet van een klachtenbrievenbus waar ze hun klachtenbriefjes in zouden kunnen stoppen. De inspecties hebben deze tijdens de rondgang ook niet gezien. Dit vormt een belemmering voor de toegang tot de CvT. Jongeren moeten zonder tussenkomst van een persoon hun klacht kunnen indienen. Alleen dan is de rechtspositie van de jongeren zo goed mogelijk beschermd. Ook hebben de inspecties geconstateerd dat er nog geen structurele vorm van medezeggenschap voor jongeren is ingeregeld, zoals een jongerenraad. Terwijl dit wel verplicht is.¹⁹ Jongeren moeten de gelegenheid hebben om periodiek met de directeur te kunnen overleggen over zaken die direct hun verblijf raken, dit is ongeacht het aantal verblijvende jongeren.

Risico- inventarisatie en evaluatie

De inspecties constateren dat de inrichting een risico-inventarisatie en evaluatie (hierna: RI&E) en een plan van aanpak (PvA) heeft die ter toetsing voorliggen bij Organisatie en Personeel Rijk. De inspecties constateren dat het schoolbestuur – dat verantwoordelijk is voor de veiligheid van de medewerkers die bij Portalis in

¹⁷ Zie [artikel 7 van de Penitentiaire beginselenwet](#) gelezen in samenhang met [artikel 11 ev. van de Penitentiaire maatregel](#).

¹⁸ Een maandcommissaris heeft persoonlijk contact met de jongeren om zo op de hoogte te zijn van de levende wensen en gevoelens, bemiddelt bij klachten en vervult de rol van vertrouwenspersoon. Zie [artikel 7 lid 4 Bjj](#) gelezen in samenhang met [artikel 64 Bjj](#).

¹⁹ Zie [artikel 79 van de Bjj](#).

dienst zijn – nog geen RI&E en plan van aanpak heeft opgesteld. Dit betekent dat het ontbreekt aan een inschatting van de risico's, maar ook aan duidelijkheid over taken en verantwoordelijkheden. Daarnaast is de inrichting van plan om op termijn een verdiepende RI&E psychosociale arbeidsbelasting (PSA) uit te voeren. De afdeling beveiliging was volgens de begroting met 32 fte volledig op sterkte, maar in de praktijk blijkt het aantal fte's niet voldoende om een volledige dagdienst te kunnen draaien.

Met de opening van de twee langverblijfsgroepen in januari 2025 zal er een verandering plaatsvinden in de dynamiek in de inrichting. De inspecties voorzien dat het risico op PSA-gerelateerde onderwerpen, zoals agressie en geweld, werkdruk maar ook intern ongewenst gedrag, hierdoor kunnen toenemen. Daarom is het belangrijk dat de directies de PDCA-cyclus (plan, do, check and act) doorlopen en dit blijven volgen.

Inspectie Justitie en Veiligheid

Directie Beschermen, Straffen en Handhaving
Afd. Straffen

Datum

17 december 2024

Onze referentie

Inspectiebezoek JJI De Haven en VSO Veenhuizen